

Gedragsprotocol

Vastgesteld mei 2013

INHOUD

1.	<i>Waarom wij kiezen voor een gedragsprotocol</i>	3
2.	<i>Achtergrondinformatie</i>	4
2.1	<i>Wat verstaan wij onder pesten?</i>	4
2.2	<i>Kenmerken van de pestkop</i>	5
2.3	<i>Kenmerken van de gepeste</i>	6
2.4	<i>Signalen, die wijzen op pestgedrag</i>	6
3.	<i>Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?</i>	7
4.	<i>Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?</i>	8
5.	<i>Welke gedragsregels worden in de groep gehanteerd?</i>	9
6.	<i>Welke maatregelen worden genomen, indien deze gedragsregels niet worden opgevolgd?</i>	9
7.	<i>Veranderingsplannen</i>	10
8.	<i>Bij dit protocol behorende hulpmiddelen en informatiebronnen</i>	11

Bijlagen

	<i>Bijlage 1: Leefregels groepsroutines, routines bij de gymles</i>	12
	<i>Bijlage 2: Analyseformulier pestgedrag</i>	13
	<i>Bijlage 3: Regels over veilig internetgebruik</i>	14
	<i>Bijlage 4: in schema</i>	15

1. Waarom wij kiezen voor een gedragsprotocol

Onze school wil een afspiegeling zijn van de maatschappij waarin wij leven. Een maatschappij die democratisch is, waarin mensen voor hun mening mogen en durven uitkomen en elkaars mening en ideeën respecteren. Een maatschappij waarin niet gediscrimineerd wordt op basis van geloofsovertuiging, culturele achtergronden, nationaliteit, of op welke wijze dan ook. Dat streven staat binnen onze school voorop.

*Het is in onze ogen van groot belang, dat de kinderen zich in onze school thuis voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen, en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is. Dit pedagogisch klimaat vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is dus een kindvriendelijke onderwijsleeromgeving, waarbij **een gevoel van veiligheid en geborgenheid** bij de kinderen de grondslag vormt.*

Binnen de school doen zich buitengewoon veel situaties voor, waarin kinderen zich heel kwetsbaar opstellen binnen de groep, of bijvoorbeeld bij het spelen op het plein. Situaties, die gemakkelijk kunnen leiden tot gevoelens van ontevredenheid of jaloezie en waarin je je achtergesteld of zelfs genegeerd kan voelen. Dergelijke situaties leiden gemakkelijk tot pestgedrag. Er wordt een slachtoffer gezocht en gevonden. Er worden nog wat meelopers geronseld en de basis voor een langdurige peestsituatie, met alle negatieve gevolgen van dien is gelegd en kan worden opgestart. Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen, dat zich de laatste jaren steeds meer voordoet bij zowel kinderen als bij volwassenen. Pestgedrag in en rondom onze school belemmert niet alleen de voortgang van het onderwijsleerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook inbreuk op onze visie, dat wij in onze school een veilige en kindvriendelijke onderwijsleeromgeving willen nastreven. En hoe kunnen kinderen, die hun onzekerheid en frustraties door middel van pestgedrag uiten, en tot een vast gedragspatroon maken, later als volwassenen op een respectvolle manier met andere mensen in de maatschappij omgaan?

Met behulp van dit gedragsprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen, door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken. Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. Deze regels zijn in de groepen duidelijk zichtbaar opgehangen en worden jaarlijks met de kinderen besproken. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school en omdat oorzaken van pestgedrag zeker niet alleen binnen de school, maar vaak ook buiten de school liggen.

Dit gedragsprotocol is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het gedragsprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van:
  - Het voorkomen van pestgedrag
  - Het tijdig signaleren van pestgedrag
  - Het remediëren van pestgedrag

- De samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren

Met dit gedragsprotocol willen wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

2. Achtergrondinformatie

2.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Een leerling wordt gepest als hij of zij regelmatig en voor langere periode is blootgesteld aan negatieve acties van welke soort dan ook door één of meerdere leerlingen of een leerkracht. Concreet kun je denken aan schelden, schoppen, slaan, afpakken, kleineren buiten sluiten en ook aan vormen van digitaal pesten via email, sms, msn. Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een peestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN	PESTEN
<ul style="list-style-type: none"> ● Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
<ul style="list-style-type: none"> ● Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
<ul style="list-style-type: none"> ● Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been'). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pestkop.
<ul style="list-style-type: none"> ● Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook als kwetsend of agressief ervaren worden. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De pestkop heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
<ul style="list-style-type: none"> ● Meestal één tegen één. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Meestal een groep (pestkop en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
<ul style="list-style-type: none"> ● Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

GEVOLGEN

- 'Schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren.
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep.
- De groep lijdt er niet echt onder.

GEVOLGEN

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'Bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Kinderen kunnen angstig gedrag vertonen en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit.

2.2 Kenmerken van de pester

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Pester' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overrulen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

2.3 Kenmerken van de gepeste

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken, en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pestkoppen na te bootsen, maar faalt daarin.

2.4 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen pestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond of voor het kind naar een club moet, is het bijzonder gestresst, en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.

Signalen bij de pester:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.

- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pestkop.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pestkop is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pestkop kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

3. Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?

Ter voorkoming van pestgedrag zijn in onze school de volgende maatregelen genomen en wordt in onze school de volgende werkwijze gehanteerd.

1. In kringgesprekken en in de lessen 'Leefstijl', wordt gericht aandacht besteed aan de volgende kenmerken van pestgedrag:

- De achtergronden van pestgedrag
- De structuren van peestsituaties
- De kenmerken van de gepeste
- De kenmerken van de pestkop
- De kenmerken van de meelopers
- De gevolgen van het pestgedrag

2. Het bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling, met als uitgangspunt:

Alle mensen verschillen onderling, qua uiterlijk, qua persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten. Ieder mens heeft het recht om, ongeacht zijn uiterlijk, persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten, 'zichzelf' te kunnen zijn, en als zodanig te worden gerespecteerd door zijn medemensen.

3. De leerkrachten hebben kennis en inzicht m.b.t. alle aspecten van pestgedrag, en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Alle leerkrachten zijn in het bezit van een gedragsprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen (zie de groepsmappen in alle groepen).

4. In alle groepen worden duidelijke groepsregels gehanteerd, die jaarlijks met de leerlingen worden besproken. In de midden- en bovenbouwgroepen (groep 3 t/m 8) zijn de groepsregels op schrift gesteld en hangen duidelijk zichtbaar voor alle leerlingen op posterformaat aan de wand van het lokaal (zie Bijlage 1: Groepsregels).

5. In alle groepen worden duidelijke gedragsregels ten aanzien van 'pestgedrag' gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken. In de midden- en bovenbouwgroepen (groep 3 t/m 8) zijn de gedragsregels op schrift gesteld en hangen duidelijk zichtbaar voor alle leerlingen op posterformaat aan de wand van het lokaal (zie Bijlage 2: Ik heb de pest aan pesten).

6. In de groepen 0, 1 en 2 worden de groepsregels en de gedragsregels ten aanzien van 'pestgedrag' uitgebreid besproken in kringgesprekken en worden situaties van 'pestgedrag' en situaties waarin de gedragsregels worden overtreden, tijdens het werken in de verschillende werkhoeven direct aangepakt. Ook het rollenspel wordt in dergelijke situaties gehanteerd. Ook in deze groepen zijn de gedragsregels op schrift gesteld en duidelijk zichtbaar op posterformaat aan de wand van het lokaal opgehangen. Op deze wijze wordt bereikt, dat ook de ouders duidelijk op de hoogte zijn van de gehanteerde regels en afspraken.

7. Positief gedrag van leerlingen wordt aangemoedigd en op deze wijze beloond.

8. Op ouderavonden wordt, afhankelijk van de situatie, thematisch aandacht besteed aan alle aspecten van pestgedrag.

9. Er is voor de aanvang van de lessen en gedurende de pauzes toezicht op het schoolplein, waarbij duidelijke gedragsregels en afspraken worden gehanteerd (zie het document 'Afspraken en regels ten aanzien van gedrag en omgang met elkaar op het schoolplein').

10. In alle groepen wordt volgens het lesrooster uit 'Leefstijl' les gegeven

11. Jaarlijks wordt in de groepen 7 en 8 door een onderzoek gehouden naar het welbevinden van de leerlingen.

4. Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt signaleerd?

In situaties, waarin volwassenen of leerlingen pestgedrag signaleren, wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

Waarschuwingsfase

De betreffende leerling wordt gewaarschuwd door de leerkracht en bespreekt samen met de leerling de gesignaleerde peestsituatie. De leerling is op de hoogte van het feit, dat na deze waarschuwing bij een volgende peestsituatie de laatste waarschuwing volgt.

Handelingsfase

1. De peestsituatie wordt in gesprekken binnen de betreffende groep(en) besproken.
2. De leerkracht maakt op het gele analyseformulier een schriftelijk verslag van de peestsituatie. Dit verslag wordt in de zorgmap van de groep opgeborgen (zie bijlage 3: Analyseformulier Pestgedrag). Indien de leerkracht door bepaalde factoren of omstandigheden niet een duidelijke analyse van de peestsituatie kan maken en er geen duidelijkheid ontstaat over de rollen van de betrokkenen (pester, gepeste, meelopers)

wordt, na overleg met en toestemming van de ouders, de SBD of de GGD ingeschakeld, om als onafhankelijke derde een duidelijke analyse te maken.

3. Er volgt, indien nodig, een gesprek met de gepeste, de pester en de meelopers, binnen en /of buiten de groep.

4. De peestsituatie wordt in de bouwvergadering besproken.

Indien er weer pestgedrag bij dezelfde leerling(en) wordt geconstateerd, worden de genoemde vier stappen weer doorlopen en dezelfde maatregelen genomen. Er wordt nu echter een laatste waarschuwing gegeven.

Na het geven van deze waarschuwing worden nu ook de volgende stappen in genoemde volgorde genomen.

5. De ouders van de gepeste en de ouders van de pester worden op de hoogte gesteld van de peestsituatie.

6. De leerkracht(en) van de betrokken leerling(en) bespreekt(bespreken) de peestsituatie met de betrokken ouders.

7. Er wordt gezamenlijk met de betrokken ouders en de betrokken leerlingen een plan van aanpak opgesteld en er worden afspraken ten aanzien van de uitvoering van de sancties en het gedrag van de betrokken leerlingen gemaakt. Dit plan van aanpak wordt schriftelijk vastgelegd en in de zorgmap van de groep opgeborgen.

8. In die situaties, waarin de remediëring van het pestgedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld.

5. Welke regels tegen het pesten worden in school gehanteerd?

Regels tegen het pesten

1. Je luistert naar elkaar.
2. Je hebt respect voor het uiterlijk van een ander.
3. Je sluit niemand buiten.
4. Je lacht niemand uit.
5. Je roddelt niet over elkaar.
6. Je doet een ander geen pijn (geestelijk of lichamelijk).
7. Je respecteert het wanneer iemand met rust gelaten wil worden.
8. Wanneer je last hebt van het gedrag van een ander en je kunt het niet zelf oplossen, dan ga je naar de leerkracht.
9. Je vertelt het de leerkracht wanneer jij of iemand anders gepest wordt (dit is geen klikken).
10. Je probeert een ruzie zelf uit te praten. Als dit niet lukt ga je naar de leerkracht.
11. Word je gepest, praat er op school of thuis over. Houd het niet geheim.
12. Je ontvangt nieuwkomers op school goed.
13. Deze regels gelden op school en daarbuiten.

6. Welke maatregelen worden genomen, indien deze gedragsregels niet worden opgevolgd

Indien de genoemde gedragsregels niet worden opgevolgd, worden de volgende maatregelen genomen.

- 1.** Het gedrag wordt individueel en/of in een gesprek binnen de groep besproken en er worden met de betrokken leerling(-en) afspraken gemaakt die gericht zijn op het verbeteren van zijn/haar gedrag.
- 2.** Indien het niet opvolgen van de gedragsregels in de groep structureel wordt, worden de ouders ingelicht (zie ook document Leefregels RVS), wordt gezamenlijk met de betrokken ouders en de betrokken leerlingen een plan van aanpak opgesteld en afspraken ten aanzien van het gedrag van de betrokken leerling(-en) gemaakt. Ook wordt het leerlinggedrag in de leerkrachtenvergadering besproken. Indien het een situatie betreft, waarin ook pestgedrag wordt gesignaleerd, wordt het stappenplan, zoals in hoofdstuk 3 beschreven, gehanteerd.
- 3.** In die situaties, waarin de remediëring van het gesignaleerde gedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties ingeschakeld (te bepalen in overleg met de ouders en met de intern begeleider en gerelateerd aan de aspecten van het gedragsprobleem).
- 4.** De directie wordt ingeschakeld als disciplinaire maatregelen (zoals buiten de groep plaatsen of schorsing of verwijdering) onvermijdelijk lijken. De directie besluit afhankelijk van de situatie over de te nemen maatregelen. Mogelijke maatregelen zijn het inschakelen van externen en/of het uitvoeren van disciplinaire maatregelen. Disciplinaire maatregelen worden genomen na overleg van de directie met de betrokken ouders, leerplicht en de Stichting Onderwijsgroep Amstelland.

7. Evaluatie van dit protocol

Dit protocol wordt vier-jaarlijks geëvalueerd in samenhang met de beleidsplanning van een nieuw schoolplan en de evaluatie van het pedagogisch klimaat en de tevredenheidsspeilingen.

8. Bij dit protocol behorende hulpmiddelen en informatiebronnen

- De *Pesttest* (computerprogramma van VOO + handleiding)
- Kinderboekenlijst *Pestprotocol*
- *Lijst van informatiemateriaal voor ouders*
- Groepsposters *Gedragsregels*
- Groepsposters *Ik heb de pest aan pesten*
- Onderwijsleermethode sociaal-emotionele vorming (*SOEMOKaarten, Eduforce*)

Achtergrondinformatie voor leerkrachten:

- *Pesten, gedaan ermee...*, Gie Deboutte

- *Pesten; wat is het, wat doe je eraan?*, Gie Deboutte
- *Eerste hulp bij gedragsproblemen*, Luc Koning
- *Energize!*, groepsactiviteiten voor groot en klein, Stichting Lion's Quest

Bijlage 1: leefregels, school- en groepsroutines

Leefregels

De basisleefregels zijn omschreven in het Document Leefregels. Onze school is veilig, rustig, netjes en fijn. Wat we daaronder verstaan wordt jaarlijks door de leerkrachten aan het begin van het schooljaar met de kinderen besproken. Als de leefregels worden genegeerd kan de leerkracht de ouders inschakelen om samen het kind te helpen zijn of haar gedrag te verbeteren.

Schoolroutines

1. Je spreekt leerkrachten en andere volwassenen met twee woorden aan.
2. Binnen praat je zachtjes en loop je rustig.
3. Je gaat netjes en ordelijk met spullen om.
4. Na toiletgebruik was je je handen.
5. Afval doe je in de prullenbak, papier in de papierbak.
6. Op het plein mag je niet fietsen.
7. Bij het buitenspelen blijf je binnen de afgesproken grenzen en mag je alleen met toestemming van een leerkracht of overblijfouder naar binnen.
8. Wanneer de eerste bel gaat, gaan de ouders de klas uit, bij de tweede bel begint de les.
9. Jassen, hoofddeksels en tassen hang je aan je eigen kapstok.
10. Je bent stil tijdens instructie, kring, voorlezen, spreekbeurt en schooltelevisie. En verder op elk moment dat de leerkracht daarom vraagt.
11. Mobiele telefoons zijn uitgeschakeld.

Specifieke gymnastiekrountines

1. Je draagt gepaste gymkleding.
2. Zonder toestemming van de vakleerkracht, zit je niet aan de gymnastiekmaterialen
3. Je draagt tijdens de les gymschoenen zonder zwarte zolen.
4. Als je niet mag gymmen, neem je een briefje van je ouders mee.
5. Als je geen gymspullen bij je hebt, mag je niet gymmen.
6. Let op: veiligheid staat voorop.

Aanvullende groepsregels:

Deze regels worden in de groep door de leerkracht samen met de leerlingen opgesteld.

Bijlage 2: Analyseformulier 'pestgedrag'

LEERLINGGROEP:	DATUM:
NAAM LEERLING (de pester):	
NAAM/NAMEN OVERIGE BETROKKENE(N): (gepeste, meeloper(s))	
KORTE BESCHRIJVING VAN DE PESTSITUATIE:	
ONDERNOMEN STAPPEN (gesprek pester + gepeste, etc.):	
GEMAAKTE AFSPRAKEN:	

Bijlage 3: regels over veilig internetgebruik

Deze Internet-afspraken wordt elk jaar met alle leerlingen in groep 5 t/m 8 besproken. De voorwaarden zijn ook in de schoolgids opgenomen.

- Ik zal nooit persoonlijke informatie doorgeven op het internet, bijvoorbeeld mijn naam, adres en telefoonnummer. De naam, adresgegevens en het telefoonnummer van de school en thuis mag ik alleen doorgeven met toestemming van de leerkracht/mijn ouders.
- Ik vertel het de leerkracht/mijn ouders meteen als ik informatie zie waardoor ik me niet prettig voel.
- Ik zal nooit afspreken met iemand die ik op internet heb ontmoet.
- Ik gebruik geen rare of lelijke woorden als ik een e-mail verstuur.
- Wat ik op de computer typ, mag altijd worden gelezen door een meester of juf of mijn ouders.
- Ik zal nooit antwoorden op een e-mail die onprettig is. Ik stel de leerkracht/mijn ouders meteen op de hoogte, zodat er maatregelen genomen kunnen worden.
- De afspraken rond e-mailen gelden ook voor chatten en gebruik van MSN en andere vormen van sociale media.
- Ik zal op school/thuis nooit sites opzoeken die te maken hebben met seks, drugs of geweld. Alleen met toestemming van de leerkracht of mijn ouders.

Wanneer deze regels op school niet wordt nageleefd, worden mijn ouders/verzorgers opgebeld en worden passende maatregelen getroffen, waaronder een (tijdelijk) internet/e-mail verbod.

Bijlage 4: in schema

Tijdsbalk	Verantwoordelijk	Actie	Wat / inhoud	Analyseformulier	Bespreken in de klas	Plan van aanpak	Uitgevoerd op:
1 ^{ste} keer pesten	Leerkracht	<p>Gesprek met pester</p> <p>Gesprek met het gepeste kind</p> <p>Leerkracht bespreekt situatie in bouw en met bouwcoördinator</p> <p>Eventueel worden derden ingeschakeld om een duidelijke analyse te maken</p>	<p>Leerling ontvangt 1^e waarschuwing.</p> <p>Leerkracht geeft sancties aan bij herhaling</p> <p>Zo nodig schakelt de leerkracht de betrokken ouders in om gedrag te helpen corrigeren</p>	X	X		
2 ^{de} keer pesten binnen zelfde schooljaar	leerkracht	<p>Gesprek met pester</p> <p>Gesprek met het gepeste kind</p>	<p>Bij herhaling van het pesten krijgt de pester een laatste waarschuwing.</p> <p>De ouders van de pester en het gepeste kind worden op de hoogte gesteld</p>	X	X		
Binnen 3 dagen	Leerkracht	<p>Gesprek met ouders van de pester</p> <p>Gesprek met ouders van het gepeste kind</p>	<p>Plan van aanpak opstellen + sancties vastleggen in zorgmap van de groep. Deze acties en sancties worden besproken met ouders.</p> <p>Er is aandacht voor een evaluatie met de ouders + een interne evaluatie van het traject.</p>			X	
Bij te weinig verbetering	Intern begeleider	<p>Adviseert over te nemen maatregelen</p>	<p>Zo nodig aangepaste aanpak, verwijzing e.d.</p>			X	
Afhankelijk van de situatie	Directie	<p>Inschakelen hulpverlenende instanties</p>	<p>Afhankelijk van situatie</p>				
Afhankelijk van de situatie	Directie	<p>Ouders, leerplicht en St. O.A. raadplegen en informeren over sancties</p>	<p>Disciplinaire maatregelen</p>				